

FI lausuntopyyntö VV

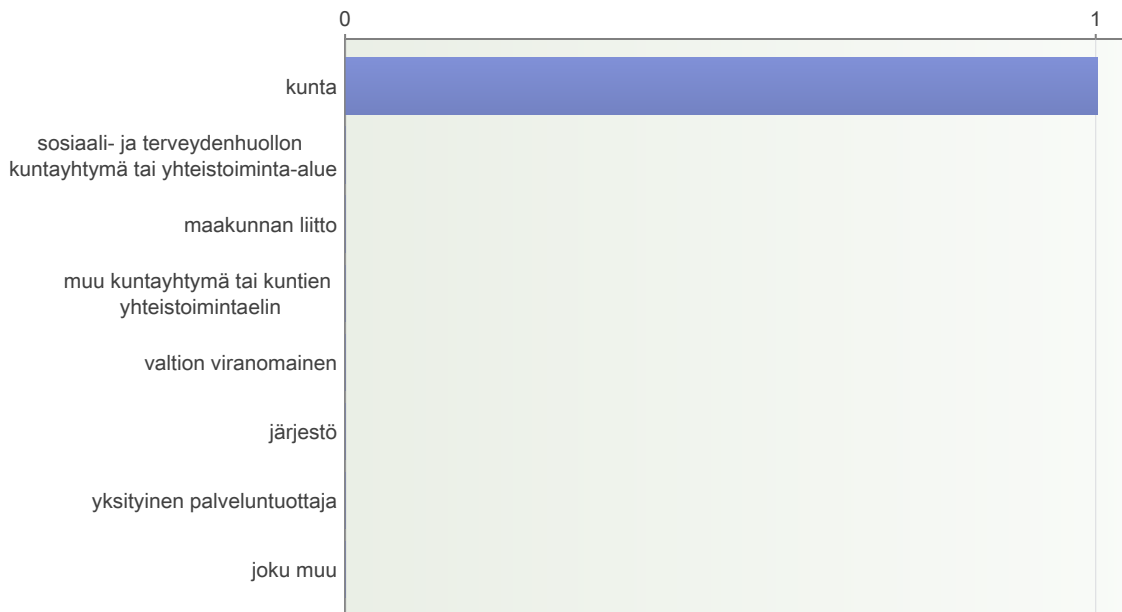
1. TAUSTATIEDOT

Vastaajien määrä: 1

Vastaajatahon virallinen nimi	Vastauksen kirjanneen henkilön nimi	Vastauksen vastuuhenkilön yhteystiedot	Lausuntopyynnön käsittelypäivämäärä toimielimessä	Toimielimen nimi
Imatran kaupunki	Toimistosihteerä Tiina Luukkonen	Hyvinvointikoordinaattori Arja Kujala Virastokatu 2, 55100 Imatra s-posti: arja.kujala@imatra.fi puh. 0206172227	27.3.2017	Kaupunginhallitus

2. Onko vastaaja

Vastaajien määrä: 1

3. 1. Voidaanko uudistuksella kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaista saatavuutta?

Vastaajien määrä: 1

4. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Valinnanvapausmalli ei lakiluonnoksen ja siihen sisältyvien arvioiden mukaan takaa yhdenvertaista palvelujen saatavuutta ja valinnanvapautta eri puolilla maata. Markkinat määräävät valinnanvapauden realisoitumisen ja asukkaat sen säilymisen ja kehittymisen. Sinänsä palveluihin pääsyn kynnys voi kaiken kaikkiaan laskea, mutta malli ei anna ehdottomia takeita yhdenvertaisuuden tai paremman saatavuuden toteutumiselle, etenkin kun palvelujen tuotanto hajautuu. Kaupungeissa valinnanvapaus voi lisääntyä, mutta syrjäseuduille lisäpalvelua on vaikea luvata.

Valinnanvapauden lisäämiseksi on olemassa useita eri keinoja, joista nyt sote- resursseja kokoavan maakuntahallinnon perustamisen lisäksi aiotaan toteuttaa hyvin laaja ja kansainvälisestikin poikkeuksellinen valinnanvapausmalli. Mallin riskejä voidaan pienentää ja muutoksen hallintaa vahvistaa tarkentamalla valinnanvapausmallia, erityisesti yhtiöittämisvelvoitetta ja siirtymäaikoja.

On myös erittäin hyvä, että valinnanvapauskokeilut ovat alkaneet pilottihankkeina kokemusten saamiseksi. Etelä-Karjalassakin on kokemusta palveluseleleistä ja henkilökohtaisen budjetin käyttöönotosta sekä kokonaisulkoistuksesta silmäyksikön osalta. Kehitystyötä voisi jatkaa hyvin näiden kokemusten pohjalta yhteiset tavoitteet määritellen.

Rakenteiden määrittely ja valinnanvapausmallin toteuttamisvastuun jättäminen laajemmin maakunnille sekä eteneminen esitettyä väljemmällä aikataululla tuo asukkaiden kannalta parhaan tuloksen Etelä-Karjalassa. Kannatamme valinnanvapautta ja monituottajamallia, mutta uudistuksen tarkentaminen toteutuksen ja sen välineiden näkökulmasta on edellytys onnistumiselle.

Väestön hyvinvointieroja ei välttämättä voida lakiuudistuksella sellaisenaan kaventaa, sillä koulutus, työ, tulot ja muut sosiaaliset tekijät vaikuttavat väestön kykyyn hakeutua/hankkia tarvitsemiaan palveluja.

5. 2. Edistääkö uudistus tarkoituksenmukaisella tavalla asiakkaan vaikutusmahdollisuuksia omiin palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

6. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Asukkaat saavat valita palveluntuottajansa sekä jopa asiakaspalvelusta vastaavan henkilön. Malli voi tukea pitkäaikaisten hoitosuhteiden syntyä. Valinnanvapauden toteutumisen vaikutukset määrittyvät lopulta asukkaiden käytöksen ja palvelutarjonnan perusteella. Valinnanvapauden merkitys voi vaihdella maakunnittain ja palvelujen sisältökin on osittain epäselvä.

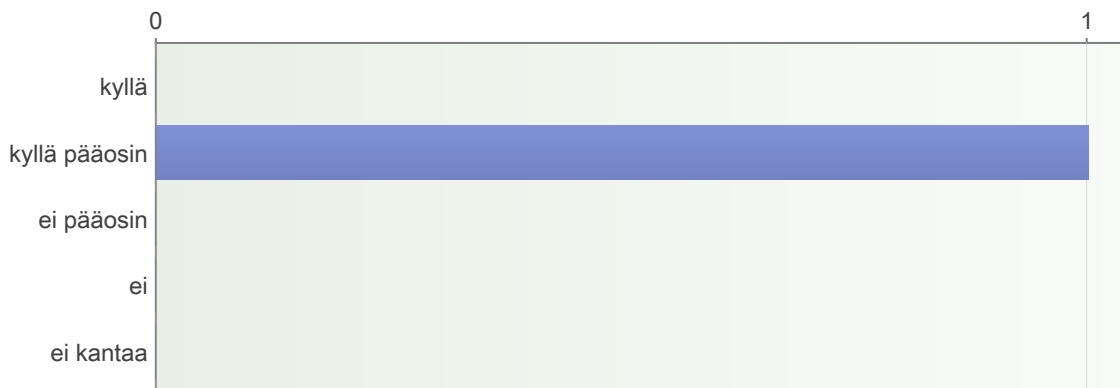
Asiakkaan näkökulmasta valintaa voi kuitenkin olla vaikea tehdä, ellei ole riittävästi tietoa valinnan tekemisen pohjaksi. Vertailutiedon ja asiakastiedon saatavuus tulee varmistaa kansallisesti, koska palveluja voidaan käyttää yli maakuntarajojen. Aluksi valintoja tehdään mielikuviin perustuen. Haasteet liittyvät erityisesti useita sosiaali- ja terveyspalveluja käyttäviin sekä erityisryhmiin kuten päihde- ja mielenterveys- tai lastensuojelun asiakkaisiin, joiden kyky ohjautua palvelujärjestelmässä ja käyttää maksuseteliä, asiakasseteliä ja henkilökohtaista budjettia voi olla rajoittunut.

Asiakas voi tarvita myös palveluohjausta ja tukea valinnan tekemiseen, mihin on varauduttava resursoinnilla. Mikäli rahoitus ei kasva, on resurssi tähän löydyttävä muun toiminnan sijaan. Asiakkaan näkökulmasta kaiken olennaisen tiedon käytettävyys hoidossa on tärkeää eikä hallintomalli saa vaikuttaa tähän asiaan.

Asiakkaan tilanteen kokonaishallintaa ei tue hajaantunut organisaatorakenne vaan se on selvä riski onnistuneelle hoitoketjulle ja tuottajien osaoptimoinnille. Järjestäjän ja palvelutuottajien yhteisellä tietojohtamisella sekä tuottajien vastuuta lisäävällä mallilla (kapitaatiomalli) voidaan riskiä kuitenkin pienentää.

7. 3. Antaako uudistus asiakkaalle riittävät mahdollisuudet hakeutua asiakkaan omaan tilanteeseen sopivaan palveluun?

Vastaajien määrä: 1

8. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Asukkaat saavat valita palveluntuottajansa sekä jopa asiakaspalvelusta vastaavan henkilön. Vuoden välein asiakkaalla on mahdollisuus vaihtaa sote- keskuspalveluntuottajaa. Sijainnin merkitys palvelujen hankinnassa voi korostua laadun sijaan. Samoin tarve palveluohjaukselle korostuu erityisesti paljon palveluja tarvitsevien henkilöiden osalta.

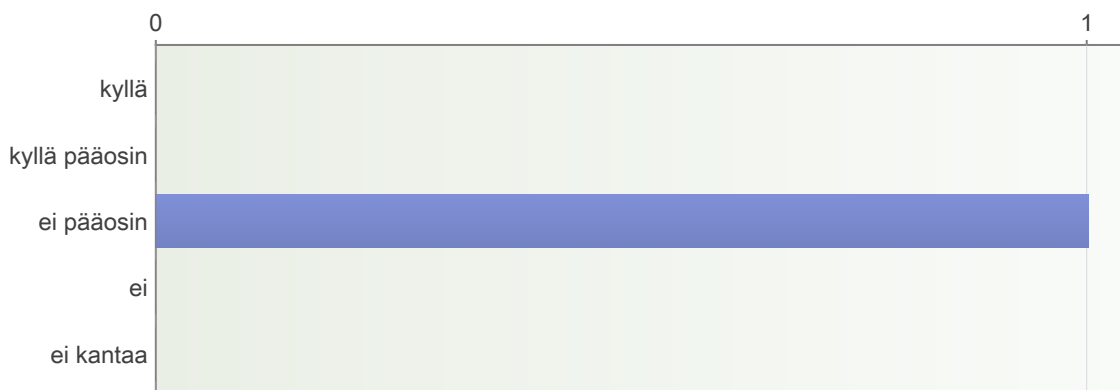
Maksusetelipalvelujen käyttöön liittyvät esteet pitää poistaa eli sote-keskukset eivät saa rajoittaa määritellyn palvelun hankkimista muilta toimittajilta, jotta valinnanvapausmalli toteutuisi täydellisenä. Muista tuottajavaihtoehdoista tiedottaminen on liian kevyt toimenpide tämän asian toteutumisen näkökulmasta.

Etelä-Karjalan ja Eksoten näkökulmasta valinnanvapausmallissa keskustelua on herättänyt erityisesti Eksoten jakautuminen useisiin eri organisaatioihin ja toiminnan yhtiöittäminen varsinkin erikoissairaanhoidon osalta. Hallinnollisen muutoksen tarkoituksenmukaisuus huolettaa, koska hoitoprosessien hallinta ei saa vaikeutua asiakkaan näkökulmasta. Yhden tuottajan malli on mahdollistanut tiedon siirron, resurssien optimoinnin sekä kokonaisvaltaisen hoidon.

Prosessin hallinta on vaarassa hajota, ellei siihen kiinnitetä erityistä huomiota ja anneta maakunnille mahdollisuuksia luoda toimivat ratkaisumallit itse. Hallintaan tarvitaan vähintäänkin erittäin toimiva ja reaaliaikainen tietojohtamisen malli ja -järjestelmä, jonka avulla voidaan tuottaa myös vertailutietoa päätöksenteon tueksi. Tämä kokonaisuus on asiakkaan etu, jota tulee uudistuksessa miettiä vastuullisesti.

9. 4. Jos asiakkaalla on laaja-alaisia palveluntarpeita, toteutuuko uudistuksessa asiakkaan mahdollisuus saada tarpeen mukaisella tavalla yhteensovitettuja palveluita?

Vastaajien määrä: 1

10. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Vastuu palvelujen ja palveluketjujen määrittelystä, palvelujen yhteensovittamisesta sekä väestön palvelujen toteutumisen seurannasta on määriteltävä maakunnalle, mutta vastuun kantaminen edellyttää merkittävää tietopohjaa kaikkien palveluntuottajien osalta. Laaja-alaiset palvelutarpeet ovat usein liikelaitoksen vastuulla olevia asioita, joten liikelaitoksella on käytännössä koordinaatiovastuu ja asiakasvastuu.

Yhtenäinen raportointijärjestelmä (yhteisen tietovarannon hyödyntäminen) on hajanaisen mallin toimivuudessa minimiedellytys. Lakiluonnoksen tavoitetila on hyvä, mutta vaatimus seurantajärjestelmän rakentamiselle esitettyssä ajassa on epärealistinen.

Erikoissairaanhoidon, sote- keskusten sekä henkilökohtaisen budjetin tai seteleiden tuottajat ovat kaikki itsenäisiä toimijoita, joiden välillä tiedonkulun ja prosessien hallinnan on oltava yhteensopivaa. Yhteensopivuus on varmistettava sopimuksin ja kumppanuuksin, joiden ohjaaminen on hieman hitaampaa ja hankalampaa kuin yhden organisaation sisäisten yksiköiden ohjaaminen. Toisaalta palveluketjujen toteutumisen seuranta- ja valvontamahdollisuudet ovat rajalliset mm. pitkistä ketjutuksista ja asiakkaiden useista päällekkäisistä ja samanaikaisista palvelutarpeista johtuen. Sopimusten ja tuottajien valvonta edellyttää huomattavia asiantuntijaresursseja.

11. 5. Antaako uudistus riittävät edellytykset saavuttaa 3 miljardin euron kustannusten kasvun hillinnän tavoite?

Vastaajien määrä: 1

12. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Järjestävävastuun tehokas taloudellinen ja toiminnallinen hoitaminen edellyttää tietoa, joka olisi saatava kerättyä sähköisesti eri toimijoilta uudessa mallissa. Tällaisten tietojärjestelmien valmiusaste on nyt alhainen, ja esitetty siirtymäaika on siihen nähden lyhyt. ICT-järjestelmien yhteensopivuus ja yhteisen tietopohjan olemassaolo sekä hyödyntäminen ovat edellytyksiä mallin toimivuudelle.

Mikäli nopea hoitopääsy on se, mihin resursseja ohjataan, on mahdollista, että resursseja on vähennettävä toisaalta, ellei kehitystyöllä pystytä merkittäviin tehokkuusparannuksiin.

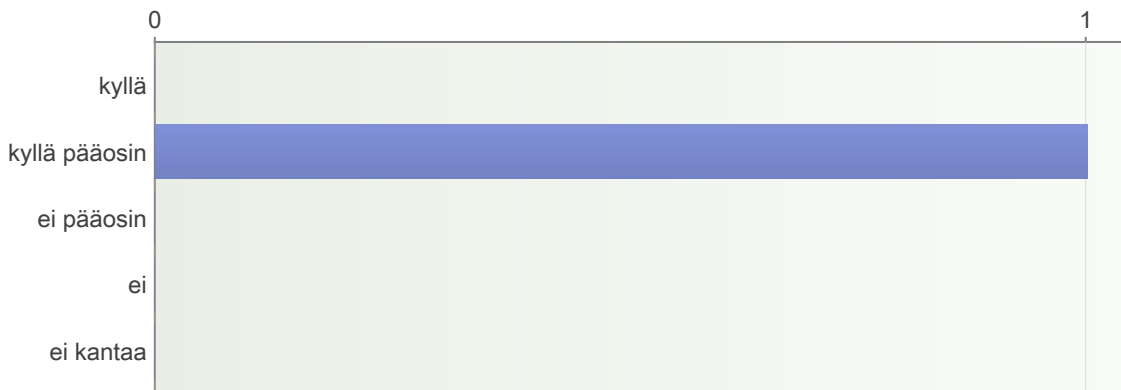
Maakuntien talouden raami ja tulorahoitus määräytyy pääosin valtion budjettirahoituksen raamin mukaisesti. Resursseja on varattava valinnanvapausmallissa nykymallista poiketen asiakasohjaukseen, useiden organisaatioiden hallintoon, tietojärjestelmiin, sopimustenhallintaan, tuottajien valvontaan ja raportointiin. Lisäksi yhtiöiden perustaminen vaatii sekä resurssia että osakepääoman ja toiminnan rahoitukseen varautumisen. Etelä-Karjalassa nämä kustannuserät näyttävät vaihtoehtokustannuksina palvelujen kehittämiseksi ja tarjonnalle. Mikäli rahoitus ei lisäänty, on nämä tehtävät hoidettava palvelutuotannon tehostamisen tai vähentämisen avulla.

Rakennemuutosten toteuttamisen kustannukset lisääntyvät yleensä hetkellisesti toteutuksen alkuvaiheessa, joten nopeita säästöjä ei mallista ole odotettavissa. Pidemmällä aikavälillä kokonaisuuden hallinnan kehittyessä kansallisesti kustannuskehitys voi muuttua mm. omahoidon ja digitaalisten palvelujen sekä mahdollisesti tehostuneen palveluohjauksen ja nopeamman hoitopääsyn seurauksena, mutta se edellyttää tiukkaa johtamista, hyviä sopimuksia ja yhteistyösuhteita, kehittämispanostuksia sekä kokonaisuuden onnistunutta hallintaa.

Kapitaatorahoituksen taso sekä mahdollisten bonusten määräytyminen edellyttävät kokemuksia pilottialueilta sekä valtakunnallista laskentaa. Myös maksusetelikäytäntöjen vaikutus sote-keskusten talouteen vaatii pilottien kokemuksia ennen käyttöönottoa. Pilottikokeilujen tulokset saadaan varsin myöhään ajatellen niiden hyödyntämistä.

13. 6. Toteutuuko demokratia esityksessä riittävällä tavalla? Jos ei, miten esityksen kansanvaltaisuutta voisi vahvistaa?

Vastaajien määrä: 1

14. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Demokratia sisältää edustuksellisen demokratian, suoran vaikuttamisen eli osallisuuden sekä mahdollisuuden vaikuttaa palveluihin.

Maakuntavaltuusto valitaan demokraattisesti, mutta sen rooli on järjestäjän rooli. Asukkaiden suora vaikuttaminen koskee erityisesti järjestäjän toimintaa, järjestäjä vastaa esim. raadeista ja kyselyistä. Palvelutuottajien tuotteisiin asukkaat vaikuttavat lähinnä palvelujen käyttämisen ja hakeutumisen kautta, mutta myös palveluiden ja prosessien kehittämiseen haetaan asukkaiden mielipiteitä. Asukkaiden vaikutusmahdollisuuksien voidaan katsoa lisääntyvän, vaikka demokraattisesti valitun valtuuston rooli palvelujen tuotantovastaavana pienenee. Asukkaiden oman valinnan mahdollisuudet kasvavat merkittävästi, mikäli tarjontaa markkinoilla on.

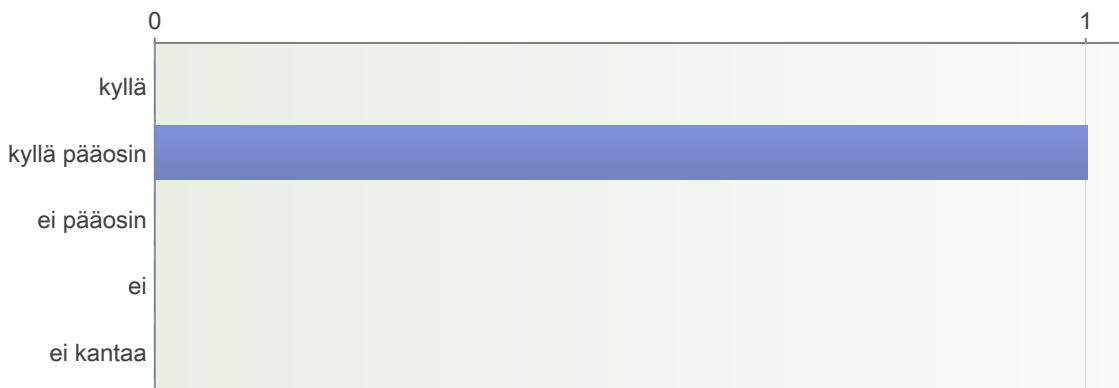
Keskeisten palvelujen käyttäjien foorumit toimivat sekä maakunta- että kuntatasolla (vanhus- ja vammaisneuvostot sekä nuorisovaltuustot) mikä on hyvä asia.

Maakuntakonserni sisältää, järjestäjän, julkisen viranomaisen (liikelaitos) ja markkinaehtoisia osakeyhtiöitä. Liikelaitosta ohjaa asiantuntijajohtokunta ja yhtiöitä valitut hallitukset, joten niissä demokraattista johtamista ei lähtökohtaisesti ole. Näin voidaan todeta, että edustuksellinen demokratia on maakuntamallissa hyvin tiivistä ja keskittyy järjestäjän puolelle. Vaikkakin päätöksentekijöiden rooli keskittyy vain osaan maakunnan hallintoa, on päätöksenteossa olevien asioiden laajuus ja merkittävyys maakunnan tasolla nykymalleihin verrattuna poikkeuksellisen laajaa.

Maakunnan johdonmukainen ja objektiivinen kokonaisuuden johtaminen vaatii kirkastamista mm. hallintosäännössä, koska näiden kolmen organisaation (järjestäjä, viranomaistuottaja, osakeyhtiö) toimintaperiaatteet eroavat toisistaan merkittävästi. Tämän kokonaisuuden hallinta ja uusi rooli vaatii panostusta myös muutosjohtamiseen ja –valmennukseen.

15. 7. Edistääkö uudistus toimintatapojen muutosta ja uusien palveluinnovaatioiden käyttöönottoa, millä voidaan varautua tulevaisuuden haasteisiin?

Vastaajien määrä: 1

16. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Hallinnolliset uudistukset voivat usein haitata kehittämistoimintaa, mikä tässäkin uudistuksessa voi toteutua.

Toimintaa tehostavia käytäntöjä sekä palveluinnovaatioita tarvitaan joka tapauksessa, koska kaikilla sote-tuottajilla on kapitaatiopohjainen vastuu asiakkaistaan ja toiminnan tulee olla tehokasta mutta vastuullista. Toisaalta palvelujen kehittämistoimintaa ei ole erikseen nimetty kenellekään taholle, vaan odotetaan, että markkinat mahdollistavat ja "pakottavat" kaikkia toimijoita kehittämään toimintaansa. Pienten toimijoiden mahdollisuudet kehittämiseen voivat olla rajalliset.

Kehittämistoimintaa tulee ohjata konsernitasolla siten, että innovaatioiden tekeminen ja hyödyntäminen on mahdollista myös palvelutuotannon omilla päätöksillä sovittujen tavoitteiden mukaisesti.

Julkisen liikelaitoksen vastuu erikoissairaanhoidosta sisältää myös vastuun koulutuksesta ja ko. toiminnan kehittämisestä. Tätä vastuuta ei ole yksityisille toimijoille osoitettu. Maakunta voi ohjata sote-keskusten kehittämistoimintaa sopimuksilla, mutta menetelmänä se on hidas, etäinen ja kankea.

17. 8. Sosiaali- ja terveydenhuollon valinnanvapauslakiluonnoksen 3 luvussa säädettäisiin asiakkaan suoran valinnan sosiaali- ja terveystalvueluista. 8a. Ovatko säännökset suoran valinnan palveluista riittävän selkeitä siltä osin, mitkä palvelut kuuluvat yhtiöitettävien valinnanvapauspalveluiden piiriin ja mitkä kuuluvat maakunnan liikelaitoksen tuottamiin palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

18. Jos ei, miten olisi tarkoituksenmukaista määritellä ne perusteet, joilla maakunnat määrittelevät tarkemmin sote-keskuksissa tuotettavat perustason ja laajennetun perustason palvelut?

Vastaajien määrä: 1

- Tarkka toiminnan konseptointi vähentäisi osaoptimointia hajanaisessa mallissa ja takaisi paremmin eri yhtiöiden tarjoamat yhdenvertaiset palvelut. Työnjakoa ei ole vielä määritetty riittävän yksityiskohtaisesti. Sote-keskuksille olisi siirtymässä tehtäviä, joita tarvitaan lyhytaikaisesti. Tämän määrittely voi olla vaikeaa palveluihin hakeutuessa. Ko. tilanne voi johtaa päällekkäisiin palvelurakenteisiin ja vaikeuttaa oikeanlaisen avun saantia.

Maakunnan liikelaitoksen laajan päivystyksen sairaala velvoittaa pohtimaan palvelutarjontaa myös omaa maakuntaa laajemmalle väestöpohjalle. Laajan päivystysvastuun toteuttaminen edellyttää riittävän laajaa lääkäriresurssia. Sote- keskusten lisäksi ollaan yhtiöittämässä laajennettua perustasoa eli osaa erikoissairaanhoidon palveluista vuodesta 2021 alkaen, mikä voi lisätä resurssien pirstaloitumista ja kaventaa päivystysvastuun kantajien joukkoa. Tämä on erittäin kriittinen huoli maakunnan palvelujen näkökulmasta ja erikoissairaanhoidon mukaan ottamista tulee vielä harkita erikseen tai eri aikataulussa.

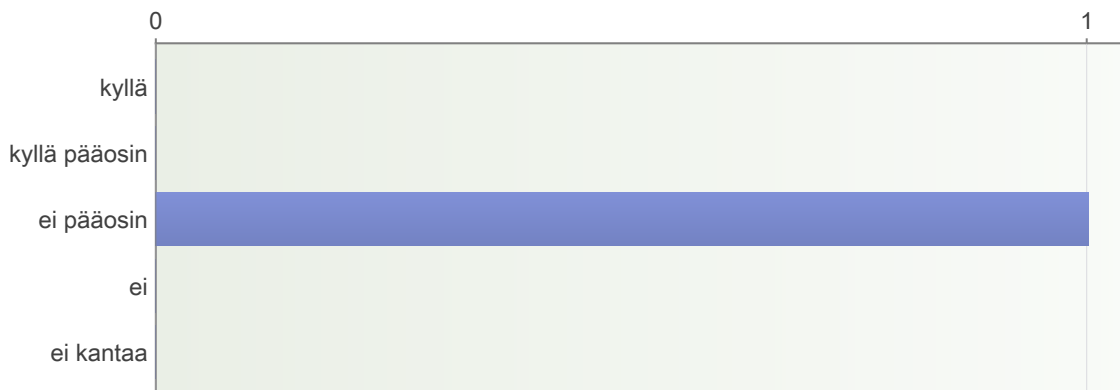
Myös sote- keskusten ja maakunnan liikelaitoksen välillä työnjaon ja esimerkiksi läheteiden antamisen kynnyksen tulee olla sama eri toimijoilla, koska lisätutkimusten tekeminen tulisi olla harkittua ja jatkohoitoon ohjaus perusteltua. Tarkempi konseptointi estäisi rahoitusvastuun siirtymistä sote-keskuksilta liikelaitoksille perusteettomasti. Tarkempaa linjausta osaoptimoinnin estämiseksi on syytä valmistella valtakunnallisesti. Sama koskee maksusetelitoimintaa ja setelien saamisen sekä sisällön perusteita.

19. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

20. 8b. Turvaako maksusetelijärjestelmä maakunnalle riittävät ohjaus- ja vaikutusmahdollisuudet järjestämisvastuun kannon näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

21. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Järjestäjän rooli markkinakehityksen seuraajana on etäinen. Maakunnan tulisi voida määrittellä esim. minimiostopalvelujen käyttömäärä tai muuten sisällöllisesti ohjata maksusetelikäytäntöä.

Sote-keskuksilla on rooli maksuseteleiden myöntäjänä ja järjestäjän ohjausvalta on välillistä. nyt esitetyssä mallissa ohjausvaltaa setelin sisällöstä olisi liiaksi sote-keskuksilla ajatellen yhdenvertaista maakunnan palvelutuotantoa.

Järjestäjällä tulee olla tarkempi mahdollisuus saada myös tietoa vastuunsa kantamiseksi, Järjestäjä tarvitsee seurantatiedon seteleiden käytöstä ja palvelun vaikuttavuudesta asiakkaan terveyteen ja hyvinvointiin. Tiedonsiirto maksusetelipalveluista järjestäjälle on kriittistä, mutta tiedonsiirron mallia ei ole aivan selvä vielä. Reaaliaikaista tietoa tarvitaan prosessin sekä tuotannon optimoinnin vuoksi kuin myös yksittäisen asiakkaan parhaaksi.

22. 8c. Onko maksusetelijärjestelmässä sote-keskuksen oikeuksista ja velvollisuuksista säädetty tarkoituksenmukaisesti?

Vastaajien määrä: 1

23. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Sote-keskukselle on määritelty merkittävä rooli hallinnoida maksuseteleitä ja niiden avulla käytettäviä yksityisiä palveluita. Sote- keskusten tulee informoida asiakkaita muistakin palveluntuottajista, mutta mikäli he eivät halua maksuseteliä, keskuksset voivat tuottaa palvelun myös itse. Sote- keskuksilla ei ole mitään insentiiviä tarjota maksusetelipalveluja, paitsi silloin, kun kyseistä palvelua ei ole heillä omassa tuotannossaan.

Kapitaatiopohjainen rahoitus on suhteellisen alhainen, mikä lisää sote- keskusten tarvetta pitää asiakkaan hoito sote- keskuksen sisällä ja kattaa omia kustannuksiaan. Maksusetelin arvon ja sisällön määrittelyssä tarvitaan myös ulkopuolista ohjausta, jotta setelillä saadaan yhdenvertaisesti palveluja eri tuottajilta ja eri sote- keskusten ohjauksessa.

Lakiesityksen mukaan sote- keskuksella säilyy kokonaisvastuu asiakkaan palvelukokonaisuudesta, palvelun laadusta ja vaikuttavuudesta sekä maksusetelipalvelun tuottajan tekemistä virheistä silloinkin, kun asiakas käyttää maksuseteliä. Sote-keskuksella ei kuitenkaan ole juuri mahdollisuutta puuttua asiaan, jos se esimerkiksi havaitsee maksusetelipalvelun laadussa ongelmia. Sote- keskusten vastuu maksusetelipalvelujen tuottajien palveluista lisää myös niiden liiketoimintariskiä, jota voi minimoida vain tuottamalla palvelun itse. Tämä vastuu voi myös vähentää tuottajien tarjoutumista sote- keskuksiksi.

Em. syistä johtuen sote- keskusten rooli maksusetelipalvelun antajana ja tuottajana on kriittinen. Sote- keskusten toiminnasta riippuen paikallinen pienyrityisyys erityisesti sote- alalla joko kehittyy tai pysähtyy. Lain velvoite sote-keskuksille on informoida muistakin tuottajista, mutta miten informointi asiakastasolla todennetaan, jää epäselväksi.

24. 8d. Mahdollistaako maksusetelijärjestelmä asiakkaalle riittävät mahdollisuudet vaikuttaa tarvitsemiensa palvelujen toteutukseen?

Vastaajien määrä: 1

25. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Maksusetelipalvelun tarjonta ja käyttäminen tulee olla tasapuolisesti kaikille mahdollista yhteisesti määritellyin perustein. Asiakkaalla on mahdollisuus vaikuttaa tarvitsemiensa palvelujen toteutukseen maksusetelijärjestelmässä, jos hänellä on riittävästi tietoa sairaudestaan tai muusta palvelun tarpeestaan, kykyä arvioida eri vaihtoehtoja maksusetelin käyttämisessä, riittävästi puolueetonta tietoa tarjolla olevista palveluista ja niiden laadusta sekä kyky tehdä tietoon perustuvia valintoja. Väline ei saa olla ainoastaan valvutuneiden, seteliä vaativien asiakkaiden saatavilla. Lisäksi asiakkaan käyttöoikeus voi määräytyä vain lääkärin ja asiakkaan välisessä keskustelussa, jossa valinnan tekeminen voi olla vaikeaa asiantuntijan ja maallikon asiantuntijuuden näkökulmasta alisteiden keskustelun perusteella.

Epämääräisessä sääntelyssä vaarana on, että sote-keskukset kontrolloivat maksusetelin saantia ja estävät tällöin valinnanvapautta. Eri sote-keskuksissa asioivat eivät myöskään saa joutua erilaiseen asemaan maksusetelipalveluiden suhteen.

Maksusetelipalveluiden valintaa tulee tukea erilaisin asiakkaille tarkoitettuina vertailutietojärjestelmin. Päätöksenteko valinnasta voi olla muuten erittäin hankalaa ja mielikuvapohjaista. Vertailun tulee olla kansallista, koska asiointikin voi ylittää maakuntien rajat.

26. 9. Lakiluonnoksen 4 luvussa säädettäisiin asiakkaan mahdollisuuksista valita maakunnan liikelaitos ja sen toimipiste. Antavatko säännökset asiakkaalle tarkoituksenmukaiset mahdollisuudet valita palvelujen tuottaja?

Vastaajien määrä: 1

27. Vapaamuotoiset huomiot.

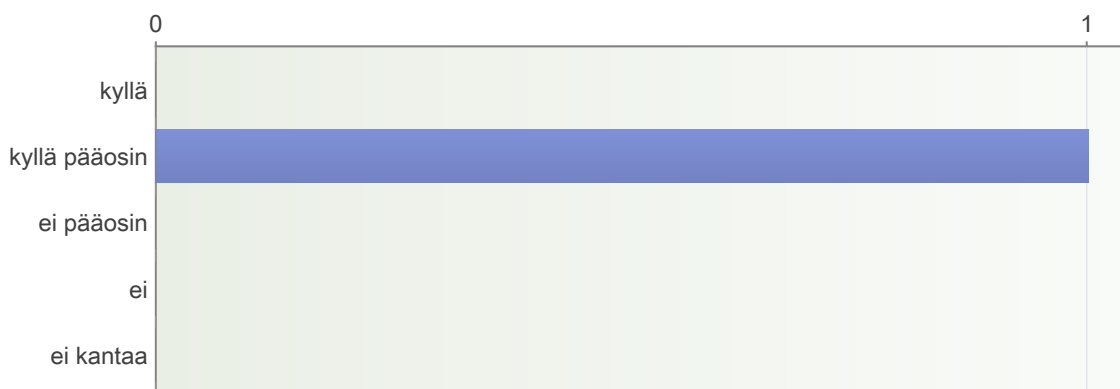
Vastaajien määrä: 1

- Valinnanvapauden merkitys liikelaitosvalinnassa voi olla pienempi kuin sote- keskusten tai setelituottajien valinnassa, koska liikelaitoksia on maakunnissa vain yksi. Toisena vaihtoehtona on asiointi toisen maakunnan liikelaitoksessa, jolloin matkakustannukset sekä kotiin tarjottavat palvelut voivat jäädä asiakkaan omalle vastuulle. Kelan matkakorvauksista ei ole tarkemmin vielä tässä vaiheessa tietoa.

Ongelmana valinnanvapauden toteutumisessa asiakkaan näkökulmasta on valinnan perusteeksi käytettävä tieto, varsinkin järjestelmän käynnistymisvaiheessa. Lisäksi valintaoikeutta voi olla tarpeen rajata jossain tilanteissa, esimerkiksi silloin, kun lastensuojelun tai päihde- ja mielenterveyspalvelujen saaminen viivästyy asiakkaan itsensä tai hänen läheistensä tekemien valintojen seurauksena

28. 10. Lakiluonnoksen 5 luvussa säädettäisiin asiakassetelin käytöstä asiakkaan valinnanvapauden lisäämisessä. 10a. Ovatko säännökset asiakkaan aseman ja oikeuksien näkökulmasta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

29. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

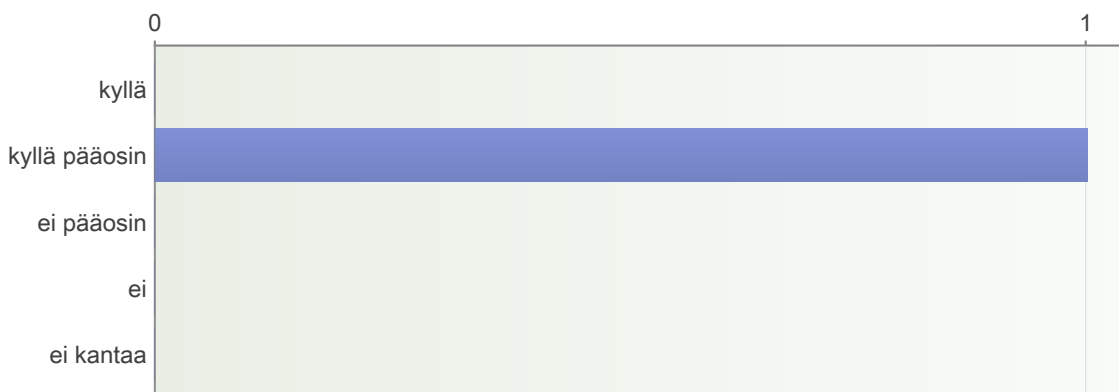
- Palvelujen tarjoajia voi olla suuri määrä, mikäli palveluille riittää kysyntää. Asiakassetelipalvelun tarjonta ja käyttäminen tulee olla tasapuolisesti kaikille mahdollista yhteisesti määritellyin perustein. Asiakassetelin käyttö vaatii perehtymistä, vertailutietoa ja palvelutarjontaa, jotta asiakas saa tarvitsemansa palvelun. Oleellista on pohtia, kuinka varmistetaan se, että asiakas tietää, millaista palvelua hän on oikeutettu saamaan. Valinta tukevien palvelujen tarjoaminen on maakunnan liikelaitoksen tehtävä, mutta tuen rakenne ja raamit on hyvä suunnitella valtakunnallisesti.

Elinkeinoelämän toimeliaisuuden lisääminen sote- palveluissa on hyvä tavoite, sillä asiakkaiden valinnanmahdollisuuden tulee olla todellinen. Liikelaitoksen tulee tarjota seteleitä lain mukaan riittävästi suhteessa siihen, että asukkailla on mahdollisuuksia palvelun tuottajan valitsemiseksi. Maakunnan tulee päättää ostopalvelujen määräraajat, jotta ostopalvelua toteutetaan eikä liikelaitokselle tule automaattiseksi tavaksi tuottaa kaikkia palveluja itse tai yhtiönsä kautta.

Maakunnalla tulee olla mahdollisuus asettaa hyväksymiskriteerit asiakassetelipalvelutuottajalle.

30. 10b. Turvaako asiakassetelijärjestelmä maakunnalle riittävät ohjaus- ja vaikutusmahdollisuudet järjestämisvastuun kannon näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

31. Vapaamuotoiset huomiot.

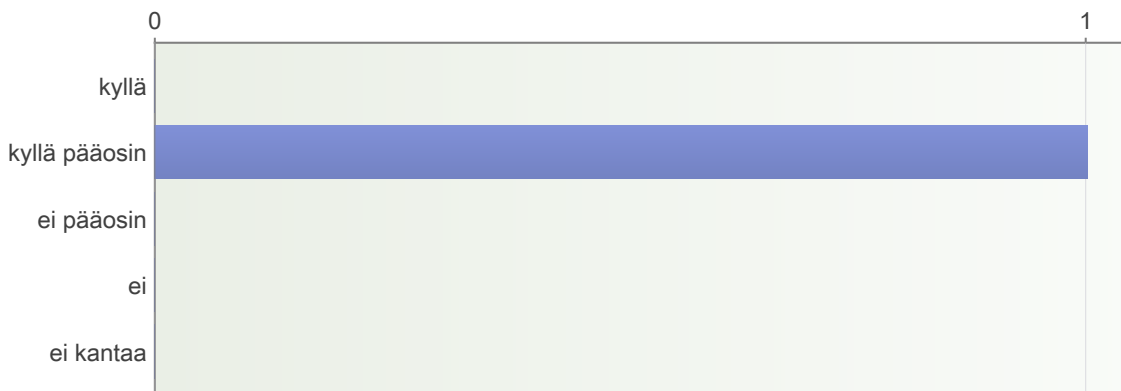
Vastaajien määrä: 1

- Liikelaitoksella on ohjaus- ja seurantavalta asiakaseteleistä ja se toimii maakunnan strategian ja palvelustrategian mukaisesti. Liikelaitos tekee palvelutarpeen arvioinnin, jonka perusteella palveluun oikeuttava seteli voidaan myöntää.

Koska liikelaitos on osa maakuntaa, on tiedon saanti ja ohjaus turvattu myös järjestämisvastuun näkökulmasta.

32. 10c. Ovatko asiakasetelijärjestelmän käyttöönottoa koskevat maakunnan päätöksentekoa koskevat rajaukset riittäviä ja turvaavatko ne asiakkaan valinnanvapauden toteutumisen?

Vastaajien määrä: 1

33. Vapaamuotoiset huomiot.

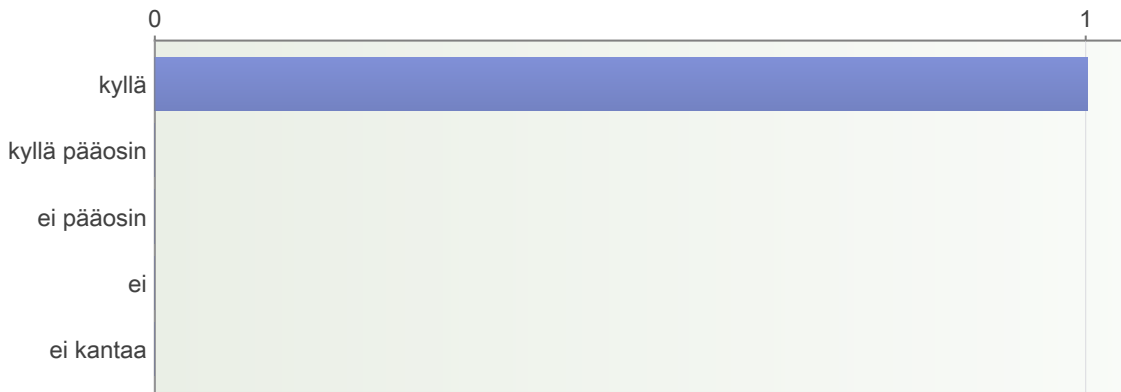
Vastaajien määrä: 1

- Eksotella on jo nyt palveluseteleitä, joten järjestelmä, kokemukset ja verkostot ovat jo rakentuneet tiettyjen palvelujen osalta. Valtakunnallinen hallintajärjestelmä ja tiedonvaihto eri toimijoiden välillä kuitenkin vielä puuttuu. Myös asiakasetelituottajilta tarvitaan tietoa asiakkaista ja heidän hoidostaan, mikä pitää varmistaa.

Asiakasetelinä koskevan osion yksityiskohtaisissa perusteluissa mainittu 15 % osuus näiden palveluiden kokonaiskuluista on tarpeeton. Päätösvalta tulisi olla maakunnalla, koska alueiden tilanteet vaihtelevat ostettavien palvelujen ja markkinatilanteiden näkökulmasta

34. 11. Lakiluonnoksen 6 luvussa säädettäisiin henkilökohtaisen budjetin käytöstä asiakkaan valinnanvapauden lisäämisessä. Mahdollistavatko säännökset asiakkaalle riittävät mahdollisuudet vaikuttaa tarvitsemiensa palvelujen toteutukseen?

Vastaajien määrä: 1

35. Vapaamuotoiset huomiot.

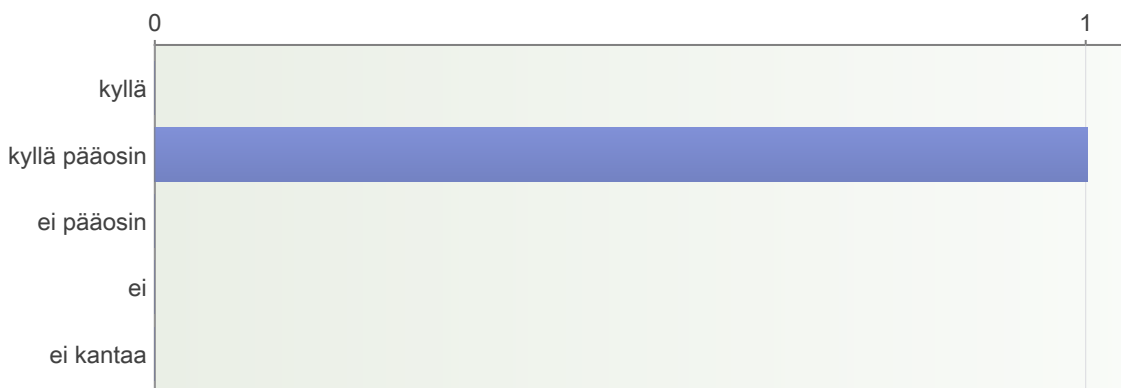
Vastaajien määrä: 1

- Henkilökohtaisen budjetoinnin perusteet ja periaatteet ovat hyvät. Etelä-Karjala on aloittanut henkilökohtaisten budjettien myöntämisen esitetyn mallin mukaisesti ja voi lämpimästi suositella sitä eräänä valinnanvapauden keinona. Henkilökohtaisen budjetin rahoituksen riittävyyteen liittyvä neuvonta on myös tärkeää asiakkaiden palveluiden jatkuvuuden kannalta. Kokeiluja ja kokemuksia tästä tarvitaan edelleen.

36. 12. Valinnanvapauslainsäädännön myötä esitetään potilaslakiin ja sosiaalihuollon asiakaslakiin lisättäväksi uusi luku päätöksenteon tukemisesta (tuettu päätöksenteko).

Valinnanvapauslainsäädäntöön sisältyisi potilaille ja asiakkaille erilaisia valinnanmahdollisuuksia (muun muassa suoran valinnan palvelut, maksuseteli, asiakasseteli ja henkilökohtainen budjetti). Näissä erilaisissa valintatilanteissa asiakkaat voivat tarvita tukea valintoja tehtäessä. Onko tuettua päätöksentekoa koskevat säännökset tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

37. Vapaamuotoiset huomiot.

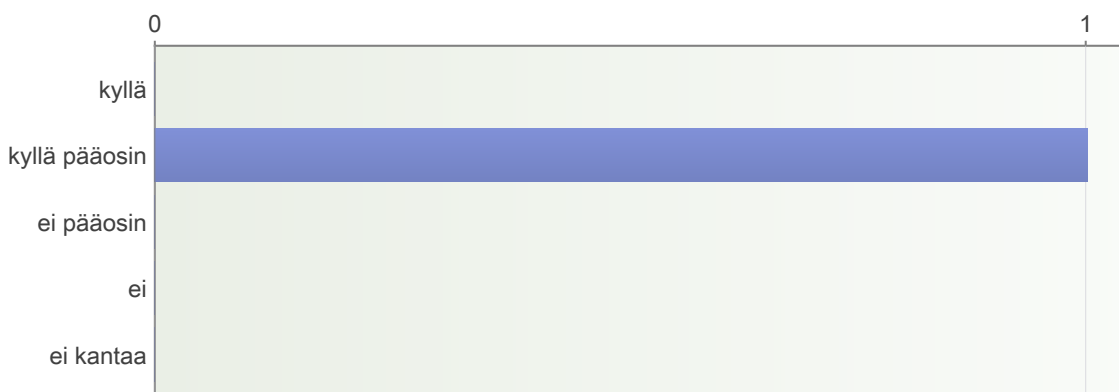
Vastaajien määrä: 1

- Asiakkaiden päätöksenteon tuki, palveluohjaus ja viestintä palveluista sekä niiden valinnasta ovat vaativia tehtäviä maakunnalle, erityisesti tässä aikataulussa. Asteittainen eteneminen voisi tuoda hallitumman tuloksen.

Tulevaa valinnanvapauden ohjausmallia voisi selkiyttää (mm- maksuvälineet: maksuseteli, asiakasseteli ja henkilökohtainen budjetti), jotta järjestelmä olisi helpommin ymmärrettävä ja hallittava eikä tuetun päätöksenteon ja sen resursoinnin tarve olisi niin suuri.

38. 13. Lakiluonnoksen 7 luvussa säädettäisiin palvelun tuottajien hyväksymis- ja sopimusmenettelyistä. 13a. Ovatko säännökset hyväksymismenettelyistä uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

39. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Tuottajien hyväksyntä koostuu valtakunnallisesta rekisteröinnistä ja omavalvonnasta sekä sote- keskusten osalta maakunnan kanssa tehdystä sopimuksesta. Peruskuvaukset prosesseista ovat loogiset ja riittävät. Laadun ja integraation valvonta ei kuitenkaan nykyisillä järjestelmillä ja resursseilla onnistu.

Koska rekisteröinti perustuu tuottajien omaan aktiivisuuteen, vaatii tämä malli kuitenkin valvontaresurssia, jotta maakunta voi kantaa järjestämisvastuunsa. Useiden seteli- ja budjettituottajien seuranta voi olla merkittävä työ. Maakunta tarvitsee tuotannon laadun ja saatavuuden määrittelyperusteet, rahoituksen perusteet, tuotteistamista ja monen muun kehittämistyön tekemisen ennen kuin järjestelmä voidaan ottaa käyttöön ja palveluiden tuottamisesta voidaan sopia. Maksusetelipalveluiden ja asiakassetelipalveluiden tuottajien seuranta on erilaista, koska sopimuksia ei laadita. Myös lakimiehiä tarvitaan valvomaan tuottajien toimintojen lainmukaisuutta sekä sopimusten ja lakien noudattamista.

40. 13b. Ovatko säännökset sopimusmenettelyistä uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

41. Vapaamuotoiset huomiot.

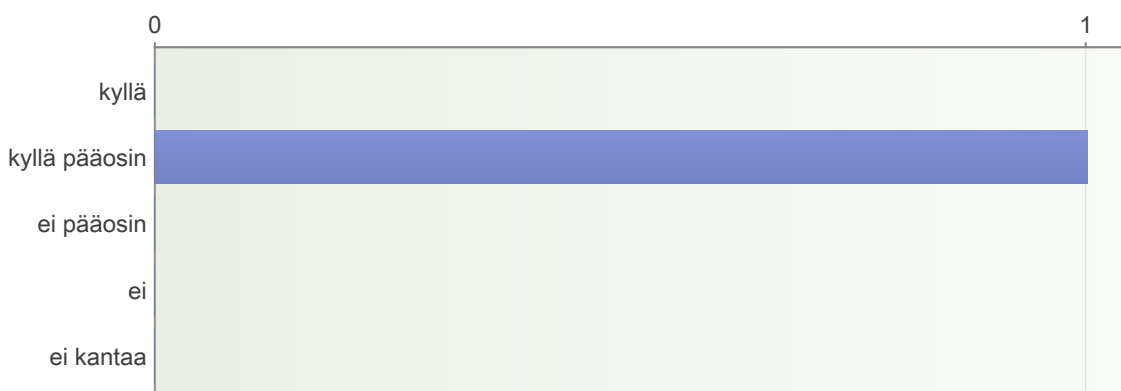
Vastaajien määrä: 1

- Sopimusmenettely on erittäin tärkeä ohjausmekanismi sote-keskusten ohjauksessa ja siten välillisesti myös maksuseteliyritysten että liikelaitoksen ja muiden yritysten näkökulmasta. Maksusetelitoimittajien kanssa ei tehdä sopimuksia, joten seuranta ja yhteistyö voi olla hankalaa ilman sopimista. Välineitä toiminnan valvontaan tulisi kuitenkin olla vastuun vuoksi.

Maakunnan vastuu korostuu, sillä jos yksityinen sote-keskustuottaja irtisanoo sopimuksensa, on julkisen toimijan otettava palvelu tarjontaansa. Tämä on mielenkiintoinen ristiriita kilpailuneutraliteetin näkökulmasta.

42. 14. Lakiluonnoksen 8 luvussa säädettäisiin palvelujen tuottamisesta ja palvelun tuottajien velvoitteista. Ovatko säännökset uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

43. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Palvelun tuottajia käsitellään kappaleessa siten, että toisinaan puhutaan kaikista ja toisinaan vain suoran valinnan palvelujen osalta (sote-keskukset). Selkeämpi kappalerakenne voisi auttaa hahmottamaan tärkeää asiaa ja eri toimijoiden erilaisia velvoitteita.

Sote- keskusten vastuut ovat kovat, millä voi olla seurauksensa tarjontaan, hinnoitteluun, kumppanuuksiin jne. Joustavuus palvelutuotannossa edellyttää myös yrityksiltä joustoa (henkilöstö, rahoitus, investoinnit) sote-keskusten palvelutarpeiden mukaan. Tuottajien veloitteet voivat karsia jo toimivia yrityksiä ja nostavat pienten yritysten kynnystä markkinoille tuloon. Kyse on erityisesti tietojärjestelmiin liittyvistä vaatimuksista sekä raportointivelvoitteista.

Valinnanvapauden perusajatuksena oleva julkisen toiminnan yhtiöittäminen kilpailuneutraliteetin varmistamiseksi on mallin ehdoton vaatimus julkiselle puolelle eli Eksotelle. Samalla julkisella toimijalla on kuitenkin viimekäden vastuu palveluista, mikäli muita tarjoajia ei ole. Myös muut toiminnan edellytykset kuten rahoitus, liiketoimintaosaaminen ja toiminnan käynnistäminen sekä työsuhteiden ehdot näyttäisivät eroavan maakunnan omistamien yhtiöiden ja markkinaehtoisten toimijoiden välillä siten, että maakuntien yhtiöiden toimintavapaus olisi rajoitetumpaa. Kilpailuneutraliteetin selventäminen onkin tärkeää varsinaiseen lainsäädäntöön myös maakunnan yhtiöiden toimintavapauden näkökulmasta.

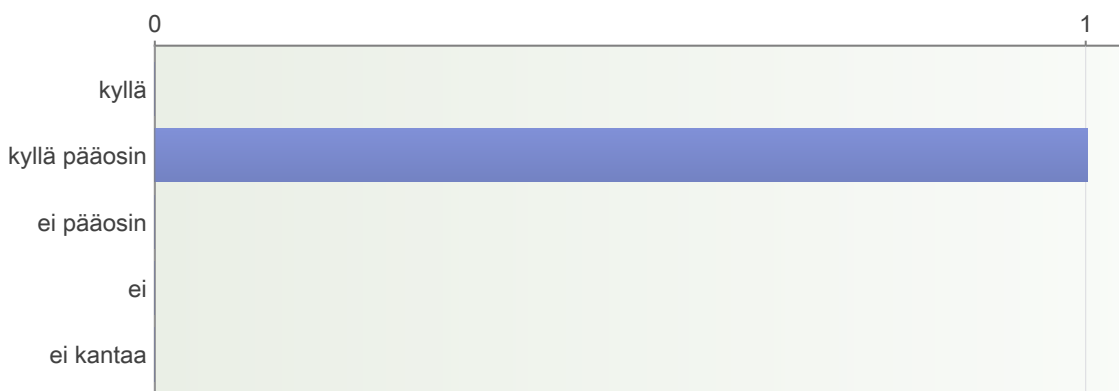
Yhteistyövastuu muiden tuottajien kanssa korostuu, mutta sen toteutumisen ohjaus ei ole lakisääteistä. Setelitoimittajien kanssa ei tehdä sopimuksia, joten erillisiä velvoitteita ei voida sopia suoraan maakunnan ja tuottajan kesken, mikä vie valtaa etämmälle maakunnasta. Tämä ei ole tarkoituksenmukaista.

Tiedottaminen tuottajien toiminnasta avoimesti esitetyllä tavalla on erittäin toivottavaa, koska rahoitus on julkista. Uudistus on merkittävä yritysten kannalta. Liiketoimintojen (suoran valinnan palvelut, työterveyshuolto) eriyttäminen on erittäin tärkeää varsinkin alkuvaiheessa, kun rahoituksen tasoa ja kohdentamista pilotoidaan käyttöönoton aikana.

44. 15. Lakiluonnoksen 9 luvussa säädettäisiin palvelun tuottajalle suoritettavista korvauksista.

15a. Ovatko suoran valinnan palveluita koskevat kiinteän maksun osuus ja sen määräytymistä koskevat edellytykset riittäviä turvaamaan palvelujen riittävä rahoitus?

Vastaajien määrä: 1

45. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Tarvetekijöillä painotettu kapitaatiomalli on hyvä pohja julkisesti rahoitetulle järjestelmälle. Rahoituksen uudet osat ryhmäkohtaisista kiinteistä korvauksista tai suoriutumisen perusteella maksettavista kannustimista tai sanktioista vaativat tarkempaa määrittelyä. Muuttuvien rahoitusosien osuus on kuitenkin kokonaisuudesta rajoitettu enintään 1/5 osaksi rahoituksesta, mikä voisi olla maakunnan itse päätettävissä.

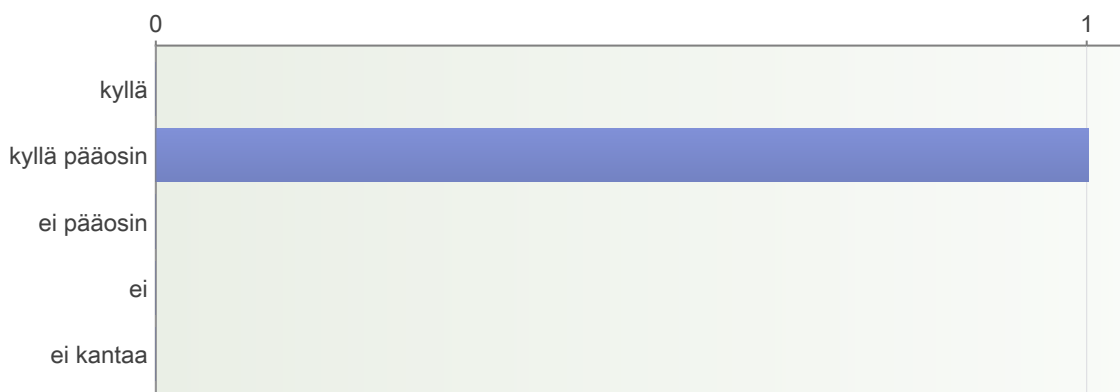
Käynnissä olevissa valinnanvapauskokeiluissa kapitaatiopohjainen rahoitus/asukas ei ole kovin suuria/asukas, joten rahoituksen, palvelujen käytön ja kustannusten aiheuttajien suhdetta on syytä tarkastella vielä tulevaisuudessa saatujen pilottikokemusten pohjalta. Osa asukkaista ei käytä nyt palveluja lainkaan, toisilla käyttö on hyvin korkeaa ja kolmannet käyttävät palveluja vakuutus- tai työterveyshuoltopohjaisesti. Osaoptimoinnin vaaraa tulee myös minimoida, jotta pienen korvauksen vuoksi ei lähetetä turhaan potilaita muiden organisaatioiden kuten liikelaitoksen päivystystoiminnan asiakkaaksi.

Rahoitusjärjestelmässä on siten erittäin monta muuttujaa, joiden käyttäytymistä on vaikea ennustaa. Sote-keskustoimijoille vastuun kantaminen on merkittävä riski. Osa sote- keskusyhtiöistä voi ajatella, että heikkoa tuottoa paikataan myös muilla myyntipalveluilla. Tämä on mahdollista mallissa esitetyistä rajoituksista (lähinnä setelit) huolimatta. Yrityksille muu myynti voi olla toiminnan edellytys ja jouston tuoja. Samaa ajattelutapaa tarvitaan myös julkiselle puolelle, jotta malli kantaa ja julkiset yhtiöt eivät joudu talousvaikeuksiin.

Rahoitusjärjestelmä vaatii riskitekijöiden vuoksi sote- keskus-tuottajien olevan riittävän suurina, jotta variaatiota käytön eli kustannusten suhteen syntyy asiakaskunnassa ja kokonaisbalanssi säilyy.

46. 15b. Ovatko säännökset muista korvauksista uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

47. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

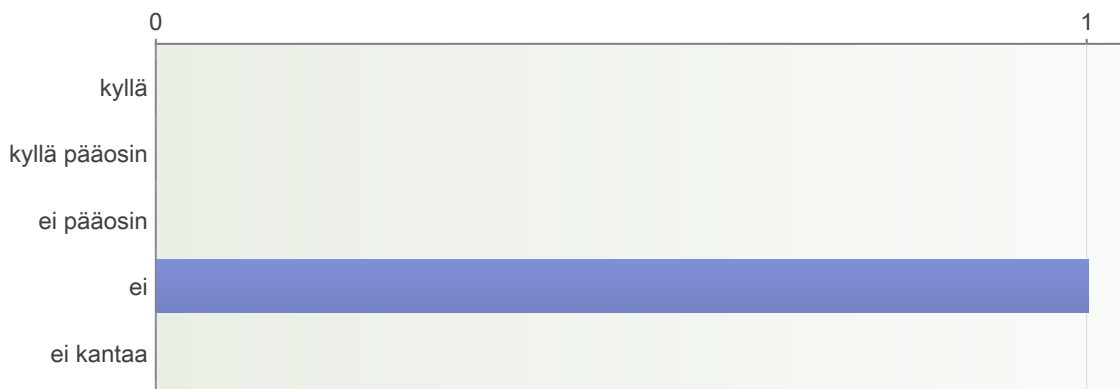
- Uudistuksen tavoitteiden mukaisesti kapitaatiomalli lisää tuottajan kokonaisvaltaista vastuuta asiakkaasta sekä edistää palvelujen tuotannon tehostamista. Toisaalta rahoituksen uudet osat ryhmäkohtaisista kiinteistä korvauksista tai suoriutumisen perusteella maksettavista kannustimista ja sanktioista tasapainottavat riskiä sekä kannustavat hyvään laatuun ja vaikuttavuuteen. Em. toimenpiteillä on mahdollisuus lisätä asukkaiden alueellista yhdenvertaisuutta sekä kaventaa hyvinvointi- ja terveyseroja.

Palvelujen tuotteistus lisää sekä laadun että hinnan ja vaikuttavuuden vertailtavuuden mahdollisuuksia ja siksi se on edellytys muiden korvausten maksamiselle. Tuotteistamisen toteutus samalla kun koko järjestelmä rakennetaan ja julkiset yhtiöt perustetaan, on hyvin vaativa prosessi.

Rahoitusjärjestelmän osat ovat perusteltuja, joskin ne vaativat tarkentamista, mittareita ja tietojärjestelmän seurantaan. Suurimmat tuottajat toimivat useiden maakuntien tuottajina, joten yhteiset pelisäännöt ovat perusteltuja. Myös vertailtavuuden kannalta tietty yhdenmukaisuus on etu.

48. 16. Lakiluonnoksen 11 luvussa säädettäisiin lain voimaantulosta. Ovatko 71 §:n mukaiset siirtymäsäännökset uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

49. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- 1.1.2019 on uudistuksen täytäntöönpanon näkökulmasta hyvä ajankohta, mutta toteutukseen on ehdottomasti tarkennettava sisällöltään sekä siirtymäajoiltaan, jotta uuden hallinnon ja toimintamallin käynnistäminen on realistista.

Julkisilla toimijoilla on oltava samat edellytykset toimia markkinaehtoisesti, kuin muillakin toimijoilla. Lisäksi koko järjestelmän rakenteet on luotava toimiviksi ennen toiminnan aloittamista. Tämä koskee rahoituksen ja tiedon ohjaukseen käytettävää tietojärjestelmää.

Lakiluonnoksen luku 10 § 66 sisältää kuvauksen tarvittavista tiedonhallintapalveluista, joiden tuottajista tai sisällöistä ei ole tällä hetkellä tarkkaa kuvaa. Tältä osin esitetty toteutusaikataulu ei voi toteutua. Maakunnissa on mietittävä vaihtoehtoisia tiedonhallinnan menettelyjä, mikä ei tunnu järkevältä lisävaiheelta uudistuksen toteutuksessa.

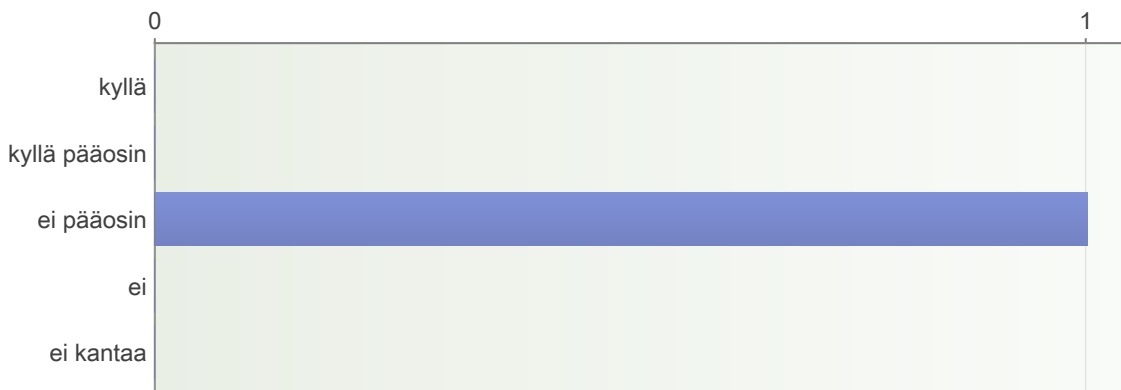
Myös tuotantoyksiköiden näkökulmasta aikataulu on ongelmallinen. Mikäli yhtiöittämisvelvoite toteutuu esitetysti, tulisi yhtiöiden perustamisen olla mahdollista myös julkisille toimijoille ennen vuotta 2019 esitetyillä ehdoilla. Toisena vaihtoehtona tuottajaksi tai asiakkaaksi ilmoittautumisen prosessia on myöhennettävä vähintään 6 kk esitetystä, jotta ilmoittautumisia otetaan vastaan vasta sitten kun julkisetkin yhtiöt ovat toiminnassa.

Kilpailuneutraliteetin huomioiminen on ymmärrettävä lähtökohta, mutta sen mukaisesti julkisen sektorin tulisi saada lähtöhetkellä samat toiminnan edellytykset kuin markkinatoimijoilla on. Paras vaihtoehto olisi, että yhtiöittämisen ja markkinoiden avaamisen siirtymäaika porrastettaisi.

Nykyiset julkiset palveluntuottajat eivät ole suunnitelleet palvelujaan liiketoimintaperiaatteilla toimiviksi ja palvelumyyntiajattelu vaatii panostusta, jotta julkiset tuottajat menestyvät kilpailussa sote-keskusten asiakkaita. Markkinatoimijat sopeuttavat toimintaansa tulevana vuosina asukkaiden käyttäytymisen perusteella, mikä aiheuttaa taloudellista painetta kaikille, myös julkisille toimijoille, aiempaa enemmän. Myös tästä näkökulmasta yhtiöihin siirtymiseen tarvitaan ehdotettua enemmän aikaa, jotta julkisomisteiset suoran valinnan palveluyhtiöt ovat toimintakykyisiä markkinoilla. Alkuvaiheessa erikoissairaanhoidon palveluja ei olisi hyvä olla mukana palvelurepertuaarissa.

50. 17. Antaako esitys maakunnille riittävät edellytykset järjestämisvastuun toteuttamiseen?

Vastaajien määrä: 1

51. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Järjestäjävastuun tehokas taloudellinen ja toiminnallinen hoitaminen edellyttävät tietoa, joka olisi saatava kerättyä sähköisesti eri toimijoilta uudessa mallissa. Tällaisten tietojärjestelmien valmiusaste on nyt alhainen, ja esitetty siirtymäaika on siihen nähden lyhyt. ICT-järjestelmien yhteensopivuus ja yhteisen tietopohjan olemassaolo sekä hyödyntäminen ovat edellytyksiä mallin toimivuudelle.

Lisäksi maakuntakonserni sisältää, järjestäjän, julkisen viranomaisen (liikelaitos) ja markkinaehtoisia osakeyhtiöitä. Johdonmukainen ja objektiivinen kokonaisuuden johtaminen vaatii tarkkaa suunnittelua ja työnjakoa, koska näiden kolmen organisaation toimintaperiaatteet eroavat toisistaan merkittävästi. Tämän kokonaisuuden hallinta on myös haaste, joka vaatii merkittävää muutosjohtamiseen panostusta muun toteutuksen valmistelun rinnalla. Luottamushenkilöiden näkökulmasta suuri muutos on roolin muuttuminen järjestäjäksi ja myös tähän on kiinnitettävä huomiota ja luotava välineitä.

Laajan päivystysvastuun toteuttaminen edellyttää päivystystoiminnan laajuista lääkäriresurssia. Sote-keskusten lisäksi ollaan yhtiöittämässä myös osaa erikoissairaanhoidon palveluista vuodesta 2021 alkaen, mikä voi lisätä resurssien hajaannusta ja kaventaa päivystysvastuun kantajien joukkoa. Tämä on erittäin kriittinen huoli maakunnan palvelujen näkökulmasta, mikä lisää järjestäjän paineita järjestelmän toimivuuden turvaamiseksi.

Maakunnan toimintaa ei tule ohjata luvun 9 asetuksenantovaltuuksin, joilla voitaisi ohjata mm. tuottajien korvauksia maakunnille.

Valinnanvapausmallin esitetty toteutustapa pirstaloi rakenteita, minkä vuoksi työvoiman käyttö tulee olla mahdollista jatkossakin yli organisaatorajojen niin maakuntien sisällä kuin välillä.

52. 18. Antaako esitys riittävät edellytykset sosiaali- ja terveydenhuollon markkinoiden syntymiseen?

Vastaajien määrä: 1

53. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

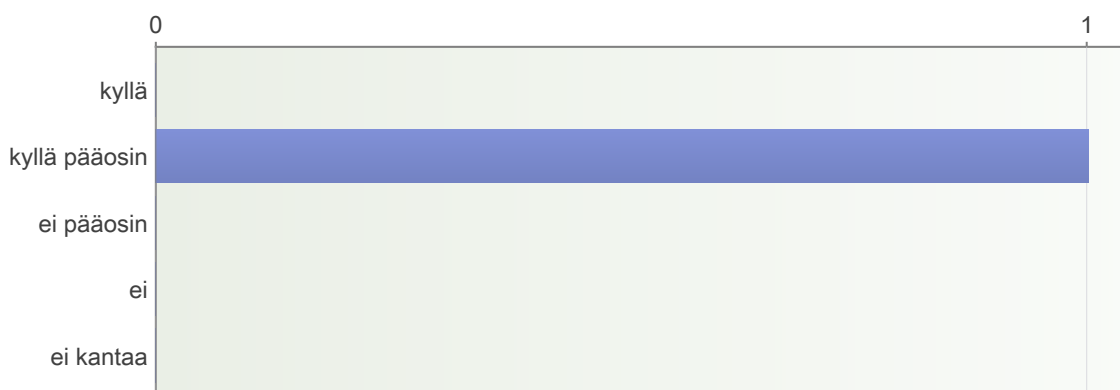
- Malli avaa sote- keskuskeskukset muille kuin julkisille tuottajille ja pakottaa julkisen toiminnan samaan malliin kuin yksityisillä tuottajilla on. Suuremmat yritykset voivat kantaa sote- keskusvastuuta kun taas pienten yritysten markkinat voivat syntyä maksu- ja asiakasasetteiden sekä henkilökohtaisen budjetin avulla.

Sote- keskuksen ja liikelaitoksen roolit ovat merkittäviä markkinoiden synnyn kannalta. Sote-keskuksilla on monia syitä olla antamatta maksusettelejä muiden toimijoiden palveluihin, mikä voi muodostaa pullonkaulan markkinoiden kehittämisessä. Toimijoiden kirjo on kuitenkin mallin toimivuuden edellytys, jota arviointien mukaan ei kuitenkaan ole luontaisesti kaikissa maakunnissa olemassa. Maakunta voi päättää liikelaitoksen ulkoa ostetuista palveluista strategioissaan, mutta operatiivinen valta ko. asiassa on liikelaitoksessa.

Malli vaatii kaikilta toimijoilta valmiutta toimia julkisen järjestelmän jatkona mm. raportointi- ja seurantavelvoitteineen, mikä voi olla pienille yrityksille merkittävä taakka. Toisaalta järjestelmän integraatio vaatii yhdenmukaisen tiedon, eikä tästä voida tinkiä järjestäjän näkökulmasta.

54. 18b. Antaako esitys riittävät edellytykset pienten toimijoiden toimimiseen sosiaali- ja terveydenhuollon markkinoilla?

Vastaajien määrä: 1

55. Jos ei, miten esitystä tulisi muuttaa?

Ei vastauksia.

56. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Esimerkiksi sote- keskusten ohjausvallan (maksusetelit ja niiden määrittäminen) pelätään rajoittavan muiden toimijoiden todellista markkinoille pääsyä. Pieni kapitaatiokorvaus voi rajoittaa maksusetelien myöntämishalua sote- keskuksissa. Sote- keskusten vastuu maksusetelipalvelujen tuottajien palveluista lisää myös niiden liiketoimintariskiä, jota voi minimoida vain tuottamalla palvelun itse.

Myös liikelaitoksen rooli on merkittävä palveluiden ostajana, asiakaseteleiden sekä henkilökohtaisten budjettien myöntäjänä. Kaikilla näillä toimilla voidaan maakunnan toimesta edistää pienten toimijoiden toimintaedellytyksiä. Laatuvaatimukset on kuitenkin täytettävä.

Lisäksi raportoinnin ja tiedonsiirron velvoitteet sekä niistä seuraavat rasitteet aiheuttavat kysymyksiä pienempien yritysten näkökulmasta.

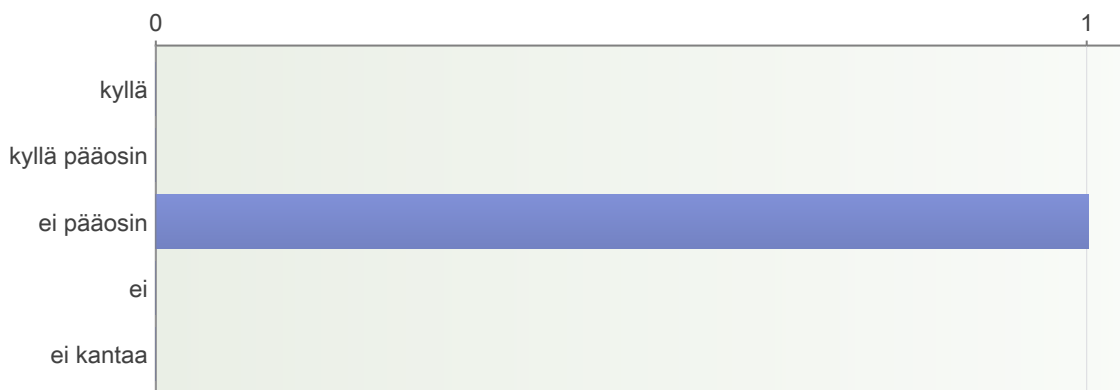
57. 19. Miten ihmisen lisääntyvä mahdollisuus valita palveluntuottaja ja vaikuttaa siten palveluihinsa vaikuttaa ihmisen hoitoon?

Vastaajien määrä: 1

- Asukkaiden omavastuu lisääntyy ja tietoisuus palveluvaihtoehdoista. Toivottavasti myös oman aktiivisuuden ja omahoidon merkitys kasvaa ja kaikki toimijat kehittävät toimintojaan siihen suuntaan. On myös mahdollista, että uudistus lisää erityisesti terveyspalvelujen kysyntää ja kysynnän lisääntyminen voi kohdentua epätarkoituksenmukaisella tavalla uudistuksen tavoitteisiin nähden. Mainonnan ja markkinoinnin avulla toimijat voivat ohjata kuluttajien valintoja.

58. 20. Onko laki tarkoituksenmukainen hammashoidon näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

59. Vapaamuotoiset huomiot.

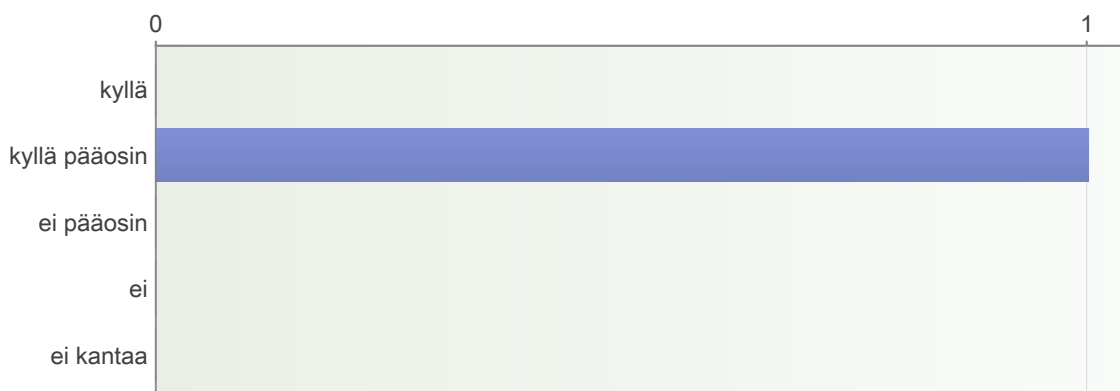
Vastaajien määrä: 1

- Kaikki sote- keskuksia koskevat puutteet koskevat myös hammashoidon järjestämistä. Suun terveydenhuollon muuttuminen suoran valinnan palveluksi parantaa palvelujen saatavuutta, mikä on asiakkaan kannalta hyvä asia. Riskinä on maantieteellinen keskittyminen, minkä johdosta alueellista tasa-arvoa uudistus ei näyttäisi parantavan.

Hammashoito on erotettu lisäksi omaksi palvelukokonaisuudeksi, josta tiedontarve voi olla toisissa sairauksissa merkittävää sote- keskuksien suuntaan.

60. 21. Onko uudistuksen vaikutukset arvioitu näkemyksenne mukaan oikein ja riittävästi?

Vastaajien määrä: 1

61. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Uudistuksen vaikutuksia on arvioitu poikkeuksellisen laajasti. Osa esille nostetuista riskeistä on kuitenkin tässä lausuntovaiheessa vielä ratkaisematta. Uudistuksen toteuttaminen tällä aikataululla on keskeisin riski kun palvelua kootaan maakuntaan, mutta hajautetaan monille tuottajille.

Arviointien pohjalta laaditut johtopäätökset puuttuvat pääsääntöisesti.

Toteutus esitettyssä muodossa ja esitetyllä aikataululla sisältää merkittäviä riskejä niin järjestämisen kuin tuotannonkin näkökulmasta. Asiakas voi asioida 1.1.2019 alkaen eri yksiköissä, mutta johtamisjärjestelmän rakentamisen, tiedolla johtamisen ja tehostamisen sekä kehittämisen mahdollisuudet ovat vaillinaisessa rakenteessa heikot.

62. 22. Miten arvioitte uudistuksen vaikuttavan oman taustaorganisaationne tai jäsenorganisaatioidenne asemaan?

Vastaajien määrä: 1

- Etelä-Karjalan ja Eksoten näkökulmasta valinnanvapausmallissa keskustelua on herättänyt erityisesti Eksoten jakautuminen useisiin eri organisaatioihin ja toiminnan yhtiöittäminen varsinkin erikoissairaanhoidon osalta. Hallinnollisen muutoksen tarkoituksenmukaisuus huolettaa, koska hoitoprosessien hallinta ei saa vaikeutua asiakkaan näkökulmasta. Nykymallilla on saatu aikaan merkittäviä säästöjä sekä hyviä tuloksia.

Yhden tuottajan malli on mahdollistanut tiedon siirron, resurssien optimoinnin sekä kokonaisvaltaisen hoidon. Myös hallinto on tehokkaasti järjestetty. Prosessin hallinta on vaarassa hajota, ellei siihen kiinnitetä erityistä huomiota ja pohdita tarkkaan hallinnollisten rakenteiden ja johtamisjärjestelmän muutosten vaikutuksia. Vähimmäisvaatimuksena on, että tiedonhallinta on tehokasta ja yhdenmukaista, koska esitetty rakenne ei perustu hallintoon ja johtamiseen.

Rakenteiden määrittely ja toteuttamisvastuun jättäminen esitettyä mallia laajempaan maakunnille sekä eteneminen esitettyä väljemmällä aikataululla tuo asukkaiden kannalta parhaan tuloksen Etelä-Karjalassa.

Kannatamme valinnanvapautta ja monituottajamallia, mutta toteutussuunnitelman tarkentaminen valinnanvapauden toteutusmallin, siirtymäajan ja johtamisen sekä valinnanvapauden välineiden näkökulmasta vaatii uudelleenarviointia. Myös maakuntien itsehallinnollinen rooli tulisi huomioida mallin toteutuksessa.

63. 23. Muut vapaamuotoiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta.

Ei vastauksia.

64. 24. Yksilöidyt säädösmuutosehdotukset.

Ei vastauksia.